

آبوتمان : سنه لکي [٢٤ نسخه]
بورکيا ايجون ٢ ، خارج ايجون
٣ ، اعلا کاغذليسي ه ليرادر .

اداره خانه سي :

جمال اوغلنده « اجتهاد نهوي »

تلفون : استانبول ٨٦٥

يکرمي برنجي سنه

بومرو ١٩٦٦-١٠ کانون ثاني ١٩٢٦

الاجتهاد

IDJTihad

علمي ، ادبي ، اقتصادي مجموعه

Abonnement pour un an

300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

" IDJTihad ,, Constantinople

Téléph. St. 865

XXIème ANNÉE

1. Janvier 1926 — No 495

نهسترد - دهلقرو مکفاتي

ش . سامي بك مرحومك
روحنه تحفه تمظيم

فرانسه ده ، هر سنه علمه وفكره بيوك خدمت ايدنلره
ويريلن بر مكفات نقديه واردر كه آدي :
Prix Estrade-Deleros در و 8000 فراقدر بو
مكفاته اك زياده كيمك مستحق اولديغني تامين ايتك
صلاحيتي 1925 سنه سنده « علوم اخلاقيه و سياسيه
آقاده مياسى » نك ايدى . بو تحيله اك زياده لايق اولاراق ، آقاده ميا
فاضل و فياض استاد مزى Gustave Le Bon كوستر مش در
Estrade-Deleros مكفاتي ايجون ياپيلان قوتقورك
راپورى Institut ده M. Albert Delatour طرفندن
ياز بلش و علوم اخلاقيه و سياسيه آقاده مياسى هيئتى حضورنده
اوقومشدر . بو راپور بيوجك 17 حقيفه دن متشكل در .
بيوك استادك اوچ ربع عصرلق فعاليت فكريه و آثار
علميه سنى اجمال ايدييور .

آقاده ميانك 16 Mai 1925 جلسه سنده اوقونان
و قبول اولونان بو راپورك اك مهم نقطه لرني آلاراق
قارئلره عرض ايده جكنز .

موسيو Albert Dolatour شويله باشلايور :

(نهسترد - دهلقرو) مكفاتي بوسنه ، علوم اخلاقيه
و سياسيه آقاده مياسى ويره جكدر . انجمنكز ، بو مكفاتي
آقاده ميامزك تدقيقات و تفحصاتى صنفه داخل اولان
اثرلرى ايجون دو قوتور (كوستاولوبون) ه ويره كزى
تكليف ايدييور .

بو بيوك علامه نك اثرى عظيمدر . بك ايركندن
اجتماعى زمردلرك تشكلى و صوكرا تكملنى تدقيقه باشلامش
1881 ده منتشر وايكى بيوك جلد اوزرينه مرتب « انسان
و جمعيتلر » آدى كتابنده اجتماعى غروپلرى ، تامنشاءلندن
زمانمزه قدار علمى بر صورتده ، تدقيقه قويولمشدر .
صنايعك ، صنعتلرك ، عالملك ، جمعيتلرك ، خير و شر
فكرلرينك ناصل تولد ايتديكى بو كتابنده تحقيق و ارأه
اولونمشدر . مؤسسهرلك ، قانونلرك صورت تكلونى
تدقيق ايديلشدر ...

بو ائرده (كوستاو لوبون) ك كيريشديكى ايش بر
مدنيت تاريخى داها دوغروسى مدنيتلر تاريخى يازماق
اولمشدر . بونك ايجون بتون آوروپاده سياحتدن صوكره
شالى (آفريقا) يى ، (فلسطين) يى (هندستانى) يى
(نپال) يى الح كزمش و بورالرى نافذ بر علم كوزيله
اوقومشدر . بو سياحتلرك محصولى اولاراق ، (عربلرك
مدنيتى) ، (هندستانك مدنيتى) (شرقك ايلك مدنيتى) ،
(هندستان آبدلرى) آدى اثرلرى وجوده كمشدر .

بو كتابلر بر سياحت حكايله لرى و ياتدقيقات ضبط نامه لرى
دكلدى . بونلر ، طوپلامش اولديغى احتجاجلرك نورى آلتنده
ياز بلش عربلر تاريخى ايدى . بونلر (كوستاولوبون) ك
اجتماعى پسقولو چياسنك خطوط مديره سنى تثبيت ايدىيوردى .
(روح الاقوام) آدى اثرنده ، داغيق اولان پره نسيللرى
طوپلامش و صوك درجه ده اوزلو بر جلد وجوده كتير مشدر .
(كوستاولوبون) بو جلدده ، هر قومك ؛ سجيهرلى

قادر ثابت اولان پسیقولوجیائی سجیه لری بولوندیغی نوع
پسیقولوجیائی نك بر چوق بطنلرده وجود بولان تراکات
ارشیدن سوکره دیکشه بیلجکینی کوسترمشدر

(کوستاووبون) ه کوره، برملکتک بتون فردلرینک،
دوغازکن حامل اولدوقلری فکرلرک، حسلرک هیئت
مجموعه سی روح عرقی تشکیل ایدر و بونا، سجیه ملیه
تسمیه اولونور. بونظرلر، کوستاووبون (ک متعاقب
اثرلرنده تأیید و تحکیم اولونمشدر. (روح الاقوام) ک
نشرندن برسنه سوکره، روح الجمایه [علم روح اجتماعی]
انتشار ایتمش و بوکون 31 نجی طبعنده اولان بواثر آوروپا
لسانلرینک کافه سنه ترجمه ایدیش اولدیغی کیچی عربجه یه،
تورکجه یه [*] ژاپونجه یه الحده نقل و مکرراً طبع اولونمشدر.

روح الجمایه رده صریح بر صورتده کوستریشدر، که
جمهور حالنده یعنی معین بر مقصدله و بر پیشوانک ریاستی
آلنده طویلانان انسانلره مخصوص بر پسیقولوجیا
وارد. جمهور خارچنده بولونان بر فرد، جمهوره داخل
اولونجه تماماً یکی پسیقولوجیا یه مالک بولونور. بونک
نشرندن اوچ سنه سوکره 1898 ده انتشار ایدن
Psychologie du Socialisme ده سوسیالیزمی تشکیل
ایدن تمایللرک اعتقادلرک فکرلرک هیئت مجموعه سنک تخریبکار
وبناء علیه قورقونج سوائق فعل و عمل وجوده کتیردیکنی
کوسترمشدر. (لوبون) سوسیالیزمی، دینی اعتقادلر صنفنه
ادخال ایدر. بو بیوک جلدی اجمال ایدرکن تقریباً
شوصورتله اداره کلام ایدر :

« سوسیالیزمی آنجا سوسیالیزم محو ایده بیلیر .
سوسیالیزمک تجربه سی بر یرده یاییلماق لاددر بو یرک
فرانسه اولما سنی تمنی ایدرم » (سوسیالیزم) ه قارشی
اک ای دوائی اصول تربیه ده، فردلری کندی کندیلرینه
استناد ایتدیرن و حکومتدن پک آز طلبده بولونان آنغلو-
ساقسون اصول تربیه سنده بولیور. (پسیقولوجیای تربیه)

[*] برسنه اول طرفزدن یاییلان ترجمه سی اقبال کتبخانه سی
معرفتیه نشر اولونمشدر .

- اجتہاد -

آدی پک قیمتی کتابی بوغایه یی استهداف ایدرک یازمشدر...
یکرمنجی عصرک ابتداسنده تأسیس ایتدیگی فلسفه
علمیه کتبخانه سی [*] عنوانلی سلسله آثار حقیقه بر حزیئه
عرفان تشکیل ایتشد. بو کتبخانه ده علوم آفاده میاسی
اعضاسندن P. Painlevé نك و H. Poincaré
نك Berthelot نك و Dastre نك، Em. Boutroux نك
پک مهم کتابلری انتشار ایتشد ..

منحصر اجتماعی و پسیقولوجیائی کتابلرندن بحث ایتک
اوزره قیزیکه دائر کتابلری مسکوت کچوروز؛ عمرینک اون
سنه سی فیزیک تحریاتنه حصر ایتمش و بوساحده مهم کشفیاتده
بولونمشدر. علاقه دار اولان قارئ بوقصیلاتی (علم روح
اجتماعی) نك دیباجه سنده بولور. 1923 ده انتشار ایدن
و طرفزدن (عملی روحيات) عنوانله ترجمه ایدیش اولان
کتاب (نصوص فلسفیه) و (دون و یارین) طرزنده
یازیشدر و حقیق بر پسیقولوجیای علمیدر. بو،
(کوستاووبون) ک صوک اثری اولمایا جقدر؛ کونک حادثه لینه
صوک دم حیاتنه قادر پسیقولوجیای اجتماعی پرنسپلرینک
ناصل تطبیق اولوندیغی تنویر ایتیمی بیوک استاد بوظیفه
بیلجکدر. (کوستاووبون) حقیقه محیط بر ذکایه مالکدر.
وآنی دو قوندوردیغی کومورده در حال شوق اشتعال
ظهور ایدیور .

(بر ذکای فیاض) آدیله اخیراً انتشار ایدن
کوچوک برکتامزده کوروله جکی وجهله، بلینجیلک حقنده
یازدیغی کتاب فرانسه نك اک مشهور سواری مکتبک
درس کتبی اولمشدر .

اللی سنه اول چیزدیکی مساعی پروگرامی بو قادر
موفقیت واستمرار ایله تطبیق و توسیع ایتمش بر متبحری
بتون آوروپا پک آز کورمشدر .

کچن سنه فرانسه دولتنک باش وکیلی (هرریو)
بالذات استادک آپارتماننه کیده رک کوکسته (لهژیون دونور)
نشاننک اک یوکسک رتبه لیسنی تعلیق ایتشدی . بوسنده ده

[*] Bibliothèque de philosophie scientifique,

ہر دورہ خاص اولان ذوق و «تہکنیک» آموذج لرنک تشکله خدمت ایدہ بیلہ جکدر . بونلر تورک صنعتک اک مثبت ، اک آچیق قلبی نمونہ لیدر . دیورلرک بادشاہلرک تاریخی ہیچ مدینتک اولورسی ؟ بئدہ دیورمک : صنعتہ عائد وثیقہ لری اولمیان برمدیت تاریخی تام اولورمی ؟! اونک ایچون تورک تاریخی بادشاہلرک تاریخی کبی دکل ، مدینتک تاریخی کبی تدقیق ایدلیدی کون ، تورک صنعتک بونمونہ لرنہ مراجعتدن مستغنی قالمایا جکدر ... تورک ذوقک و یاراتچی تورک مخیلہ سنک اصلی محصولرندن بری دہ بوطاشلردر . مزارقده اولودن قورقودن ، قارالقدن و عرصہ دن باشقا تاریخی حقیقتلر واردر ، مزارلقدہ کی طاشلر ، کتابلر اوزہ رندہ باشایان بر تورک حرث واردر . آرتق بوحرثی کشف ایتک لازمدر . آرتق مزارلقدہ کی سراسری نک خیالی جیقمالی ، اوراہ عالمک آباغی باصالیدر . تورک مزارلغی علمی بر صورتہ تدقیق و تثبیت ایلدی کی کون تورک تاریخی بوندن نہ قازاناجقدر ؟

۱ — ماضیدہ کی تورک حرثک شکلر وجسملر اوزہ رندہ کی تجلیسی اوکرہ نیلہ جکدر .

۲ — بو اوکرئمہ سایہ سندنہ تورک حرثک نہ قادر قوتلی ونہ درجہ مستثنی بر حیاتی اولدیفنی کلاشیلا جکدر .

۳ — بو اوکرئمہ سایہ سندنہ تورک حرثک کندیته قاتیلان یابانچی عنصرلرہ ناصل مجادلہ ایتدی کی و نہایت اونلری نہ بیوک برقدرتلہ یوتوب هضم ایتدی کی ، یابانچی حیاتلر قارشیسندنہ اصلیتنی محافظہ دہ نہ چوق قیصقناچ اولدیفنی کوریلہ جکدر .

۴ — بو اوکرئمہ سایہ سندنہ تورک حرثک مناسبته بولوندیفنی یاقین اوزاق دیگر حرثلر اوزہ رندہ کی تأثیرلری ، تورک حیاتک ، تورک اولمیان حیاتہ ناصل یاردیم ایتدی کی میدانہ چیقاراجقدر .

۵ — بو اوکرئمہ سایہ سندنہ یکی تورک حرثہ کندی عصارہ سندن وقولایجہ تمثیل ایدہ بیلہ جکی قوتلی برغدا ویریلہ بیلہ جکدر .

۶ — بو اوکرئمہ سایہ سندنہ ذوقورده ، صنایع مزده یکی بر اوبانیقلق اولاجقدر .

اوبلہ ایسہ حکومتک آرزوسیلہ و حکومتک حمایہ سی آلتندہ تشکیل ایدیلہ جک برانجمن واسطہ سیلہ مزارلقدہ کی حرث کشف ایدیلہ لیدر . بونک ایچون برقاچ مهم مرحلہ واردر : مزارلقدہ کی اثرلرک فوطوغرافیلرینی آلمق ، مزارلقدہ کی آبدہ لرک مختلف اساسدہ رولودلرینی وجودہ کتیرمک . مزارلقدہ کی آبدہ لرک فوطوغرافیلرینی و «رولودہ» لرنی کافی تاریخ معلوماتیلہ لرلکدہ قاتالوغ لر حالندہ باصدیرماق . بونمونہ لری بللی باشیلریلہ بر «اویما حیلق موزہ سی» جانلی قویہ لریلہ بر «قالب موزہ سی» و جاننر قویہ لریلہ دہ بر «قویہ موزہ سی» وجودہ کتیرمک . بوقاتالوغلری ؛ بوقابلری ، بو قویہ لری ، کتبخانہ لہ ، موزہ لہ ، دارالفنونہ ، صنایع نفیسہ مکتبنہ ، تورک اوجاقلرنہ صنایع مکتبلرنہ ، لیسہ لہ کوندرمک .

علوم اخلاقیہ و سیاسیه آقاده میاسی ، اونا Estrade-Deleros مکافاتنی تقدیم ایتمکله مباہی اولیور .

استادبو کون 85 یاشنی متجاوزدر و کوزلری راحتسر اولدیغندن یازیلرینی قیزینہ سولہ یہرک یازدیرماقده اولدیغنی اوچ آی اول آلدیغمز بر مکتوبندہ حکایہ ایدیوردی . فقط (فردوسی) نک :

توانا بود ہرکہ دانلود ،

بدانش دل پیر برنابود [*]

مصراعلرندہ احیا ایتدی کی علم و ذکا آتشی ، سنہ لرک تخریبکار تأثیراتنہ حالا غلبہ ایتمکدہ و (کوستا لوبون) بتون دنیا منورلری ایچون معظم بر منبع نور اولماقدہ در .

عبدالہ ہودت

اجتماعی ستون :

مزارلقدہ کی حرث

مزارلق نہدر ؟ زاهدک نظرندہ مزارلق ، جہنم عذابی خاطرلاتان بریر ، سراسری نک نظرندہ مزارلق شہہ لی وجودلری و کولکلینی صاقلایان بریر ، بلدیہ آدامنک نظرندہ مزارلق ، ہان عرصہ قلاب ایدیلہ سی لازم کلن بریردر ...

فقط تاریخچنک نظرندہ مزارلق بوستون باشقا بریردر ؛ اونک نظرندہ مزارلق اولولری ، میقروبلری ، و پس غازلری اعتباریلہ دکل ، ایچندہ کی لحدلر و آبدہ لر اعتباریلہ تورک صنعتلرنک تاریخی نقطہ نظرندن فوق العادہ اہمیتی اولان بریردر ...

تورک مزارلغی نہدر ؟ زمان ایلہ ، یوز ، ایکی یوز ، اوچ یوز ، درت یوز سنہ دہ ، آچیق ہوادہ تشکل ایش برقیافت ، معماری ، تزیینات ، خطہ ، تہکنولوژی موزہ سیدر . تورک مزارلقدہ کی لحدلر ، آبدہ لر ، زمانلرنک اسلوبندن بر پارچہ نی ، نلک جلیسی ، تعلیق کبی صنعت یازیلرینی ، لسانی ، چوق کردہ ادبیاتی ، دائما معماری طرزنی ، تزیینات موئیغلرینی ، دینی ویا ملی عنعنہ لری ہپ بردن طوبلایان اثرلردر . بو آبدہ لر قطعی تاریخلرہ تثبیت ایدیلش اولدوقلری ایچون زمانلرنی قولایجہ اوکرنک ممکندر .

عمومیتلہ تعمیر گورمہ مش اولدوقلری ایچون اصلتلرندن شہہ ایدیلہ مز . عینی جنس ، عینی دوردن ، دیگر نمونہ لری موجود اولدیغندن قولایجہ مقایسہ و مراقبہ ایدیلہ ییلرلر . بو صورتلہ [*] بیان قوتلی اولور علم سایہ سندنہ اختیار کوکل کنج اولور .

۲۳ کاون اول ۱۹۲۵